

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Dokument zasedanja

A6-0513/2008

18.12.2008

POROČILO

o vplivu sporazumov o gospodarskem partnerstvu na razvoj
(2008/2170(INI))

Odbor za razvoj

Poročevalec: Jürgen Schröder

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	10
IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU	20

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o vplivu sporazumov o gospodarskem partnerstvu na razvoj (2008/2170(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Sporazuma o partnerstvu med članicami skupine afriških, karibskih in pacifiških držav na eni strani ter Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na drugi, podpisanega v Cotonouju 23. junija 2000 („sporazum iz Cotonouja“)¹,
- ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 980/2005 z dne 27. junija 2005 o uporabi sheme splošnih tarifnih preferencialov²,
- ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1528/2007 z dne 20. decembra 2007 o uporabi ureditev za blago s poreklom iz nekaterih držav iz skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP), določenih v sporazumih, ki vzpostavljajo ali vodijo k vzpostavitvi sporazumov o gospodarskem partnerstvu³,
- ob upoštevanju sklepov Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z dne 10. in 11. aprila 2006 in o pomoči za trgovino z dne 16. oktobra 2006 ter sklepov Evropskega sveta z dne 15. in 16. junija 2006,
- ob upoštevanju zaključkov Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z dne 15. maja 2007,
- ob upoštevanju zaključkov z 2870. zasedanja Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z dne 26. in 27. maja 2008,
- ob upoštevanju resolucije sveta ministrov AKP-EU, ki je bila sprejeta 13. junija 2008 v Adis Abebi,
- ob upoštevanju sporočila Komisije o spremembi smernic za pogajanja o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z državami in regijami AKP z dne 28. novembra 2006 (KOM(2006)0673),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z naslovom „Od Kaira do Lizbone – novo strateško partnerstvo med EU in Afriko“ z dne 27. junija 2007 (KOM(2007)0357),
- ob upoštevanju sporočila Komisije o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z dne 23. oktobra 2007 (KOM(2007)0635),
- ob upoštevanju Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT), zlasti njegovega člena XXIV,

¹ UL L 317, 15.12.2000, str. 3.

² UL L 169, 30.6.2005, str. 1.

³ UL L 348, 31.12.2007, str. 1.

- ob upoštevanju deklaracije tisočletja Združenih narodov z dne 8. septembra 2000, v kateri so določeni razvojni cilji tisočletja, ki predstavljajo skupno začrtana merila mednarodne skupnosti za odpravo revščine,
- ob upoštevanju izjave z druge konference afriških ministrov, pristojnih za povezovanje, sprejete v Kigaliju v Ruandi 26. in 27. julija 2007,
- ob upoštevanju poročila Christiane Taubira, poslanke v francoski narodni skupščini, z dne 16. junija 2008: „*Les Accords de Partenariat Economique entre l'Union européenne et les pays ACP. Et si la Politique se mêlait enfin des affaires du monde?*“ (Sporazumi o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo in državami članicami. Kaj, če bi se politika končno vmešala v svetovne zadeve?),
- ob upoštevanju resolucije skupne parlamentarne skupščine AKP-EU o sporazumih o gospodarskem partnerstvu, težavah in obetih z dne 19. februarja 2004¹,
- ob upoštevanju resolucije skupne parlamentarne skupščine AKP-EU o reviziji pogajanj o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z dne 23. novembra 2006²,
- ob upoštevanju deklaracije iz Kigalija o razvoju prijaznih sporazumih o gospodarskem partnerstvu, ki jo je skupna parlamentarna skupščina AKP-EU sprejela 20. novembra 2007³,
- ob upoštevanju izjave voditeljev držav AKP o sporazumih o gospodarskem partnerstvu, ki je bila sprejeta v Akri 3. oktobra 2008,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 26. septembra 2002 o priporočilu Komisiji v zvezi s pogajanjimi o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z državami in regijami AKP⁴,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. novembra 2005 o razvojni strategiji za Afriko⁵,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. marca 2006 o vplivih sporazumov o gospodarskem partnerstvu na razvoj⁶,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. septembra 2006 o okrepitvi in izboljšanju sodelovanja: paket o učinkoviti pomoči za leto 2006⁷,
- ob upoštevanju svoje resolucije o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z dne 23. maja 2007⁸,

¹ UL C 120, 30.4.2004, str. 16.

² UL C 330, 30.12.2006, str. 36.

³ UL C 58, 1.3.2008, str. 44.

⁴ UL C 273 E, 14.11.2003, str. 305.

⁵ UL C 280 E, 18.11.2006, str. 475.

⁶ UL C 292 E, 1.12.2006, str. 121.

⁷ UL C 306 E, 15.12.2006, str. 373.

⁸ UL C 102 E, 24.4.2008, str. 301.

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. maja 2007 o pomoči EU za trgovino¹,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. junija 2007 o razvojnih ciljih tisočletja – vmesna točka²,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 29. novembra 2007 o pospeševanju afriškega kmetijstva – predlog za razvoj kmetijstva in varnost preskrbe s hrano v Afriki³,
 - ob upoštevanju svoje resolucije o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z dne 12. decembra 2007⁴,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 22. maja 2008 o ukrepih po pariški deklaraciji iz leta 2005 o učinkovitosti pomoči⁵,
 - ob upoštevanju člena 45 svojega poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za razvoj (A6-0513/2008),
- A. ker je v členu 36(1) sporazuma iz Cotonouja navedeno, da se Evropska unija in države članice AKP dogovorijo „o sklenitvi novih trgovinskih dogovorov, združljivih s STO, in s tem postopoma odstranjujejo ovire za njihovo medsebojno trgovino in povečujejo sodelovanje na vseh področjih, pomembnih za trgovino“,
- B. ker je Svet 12. julija 2002 sprejel smernice za pogajanja o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z državami AKP in so se istega leta začela pogajanja s skupino držav AKP o vprašanih splošnega interesa, ki so jim sledila ločena pogajanja s šestimi regijami, ki so želele skleniti te sporazume (Karibi, zahodna Afrika, osrednja Afrika, vzhodna in južna Afrika, skupina „SADC minus“, Tihi ocean),
- C. ker je 15 držav članic karibskega foruma afriških, karibskih in pacifiških držav (CARIFORUM) 16. decembra 2007 parafiralo sporazum o gospodarskem partnerstvu z Evropsko unijo in njenimi državami članicami,
- D. ker je v členu 231 sporazuma o gospodarskem partnerstvu, sklenjenem z državami CARIFORUM, opredeljen parlamentarni odbor CARIFORUM-ES,
- E. ker je 18 afriških držav, med katerimi je osem najmanj razvitih držav, novembra in decembra 2007 parafiralo začasni sporazum o gospodarskem partnerstvu, medtem ko 29 drugih afriških držav AKP, med katerimi so tri najmanj razvite države, tega ni storilo, in ker je Južnoafriška republika z Evropsko unijo že podpisala sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju (TDCA), ki je združljiv s pravili Svetovne trgovinske organizacije,
- F. ker sta Papua Nova Gvineja in Fidži, državi AKP, ki nista med najmanj razvitimi, 23. novembra 2007 parafirala začasni sporazum o gospodarskem partnerstvu, medtem ko

¹ UL C 102 E, 24.4.2008, str. 291.

² UL C 146 E, 12.6.2008, str. 232.

³ Sprejeta besedila, P6_TA(2007)0577.

⁴ Sprejeta besedila, P6_TA(2007)0614.

⁵ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0237.

druge pacifiške države AKP (šest najmanj razvitih držav in sedem drugih) tega niso storile,

- G. ker še nobeden od sporazumov, ki so bili parafirani leta 2007, ni bil podpisan, vendar naj bi do tega prišlo do konca leta 2008,
- H. ker Evropska unija od 1. januarja 2008 izvaja uvozni režim za proizvode iz držav AKP, ki so parafirale sporazume o gospodarskem partnerstvu ali začasne sporazume o gospodarskem partnerstvu, kot je določeno v teh sporazumih¹,
- I. ker afriške in pacifiške regije nadaljujejo pogajanja s Komisijo, da bi sklenile celovite sporazume o gospodarskem partnerstvu,
- J. ker so vse strani, zlasti Evropski parlament v resolucijah, pa tudi Svet in Komisija v svojih dokumentih, večkrat potrdile, da morajo biti sporazumi o gospodarskem partnerstvu instrumenti za razvoj, zato da bi spodbujali trajnostni razvoj in regionalno povezovanje ter zmanjšali revščino v državah AKP,
- K. ker bodo stroški prilagoditve na podlagi sporazumov o gospodarskem partnerstvu imeli velik vpliv na razvoj držav AKP, ki bo – čeprav je to težko napovedati – sestavljen iz neposrednega vpliva zaradi izgube carin ter stroškov regulativne reforme in izvedbenih ukrepov, potrebnih za spoštovanje številnih predpisov sporazuma o gospodarskem partnerstvu, in posrednega vpliva zaradi stroškov, potrebnih za prilagoditev ali socialno podporo na področju zaposlovanja, izboljšanja usposobljenosti, proizvodnje, diverzifikacije izvoza ter reforme upravljanja javnih financ,
- L. ker je 21 držav AKP, med katerimi jih nekaj še ni podpisalo sporazuma o gospodarskem partnerstvu, v svojih nacionalnih okvirnih programih za 10. evropski razvojni sklad določilo specifične zneske za ukrepe, ki bodo spremljali te sporazume,
- M. ker zneski, ki so specifično določeni za ukrepe, povezane s sporazumi o gospodarskem partnerstvu, v vseh nacionalnih okvirnih programih predstavljajo le 0,9 % celotnih sredstev (finančni okvir A); ker so poleg tega na voljo obsežni posredni podporni ukrepi za sporazume o gospodarskem partnerstvu, na primer regionalno povezovanje in infrastruktura ter pomoč za trgovino,
- N. ker bo učinek sporazumov o gospodarskem partnerstvu na razvoj izhajal iz njihovega vpliva na
 - zmanjšanje čistega prihodka od carin in njegovega vpliva na proračun držav AKP,
 - izboljšanje dobave v gospodarstvu držav AKP ter preskrbo z uvoženimi proizvodi iz Evropske unije,

¹ Uredba Sveta (ES) št. 1528/2007 z dne 20. decembra 2007 o uporabi ureditev za blago s poreklom iz nekaterih držav iz skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP), določenih v sporazumih, ki vzpostavljajo ali vodijo k vzpostavitvi sporazumov o gospodarskem partnerstvu (UL L 348, 31.12.2007, str. 1).

- večanje izvoza iz držav AKP v Evropsko unijo zaradi boljših pravil o poreklu, kar naj bi pripomoglo h gospodarski rasti, zaposlovanju in večjim prihodkom države, ki bi jih bilo mogoče uporabiti za financiranje socialnih ukrepov,
 - regionalno povezovanje v regijah AKP, prek katerega bi izboljšali okvir za gospodarski razvoj ter spodbudili gospodarsko rast,
 - uspešno uporabo finančnih sredstev za pomoč za trgovino v povezavi s sporazumi o gospodarskem partnerstvu,
 - izvajanje reformnih ukrepov v državah AKP, zlasti v zvezi z upravljanjem javnih financ, pobiranjem carin ter vzpostavitvijo novega davčnega sistema,
- O. ker je bistveno spodbujati in podpirati trgovino v regijah AKP in med njimi ter med državami AKP in drugimi državami v razvoju (jug-jug), kar bo zelo pozitivno vplivalo na razvoj držav AKP in zmanjšalo njihovo odvisnost,
- P. ker je Svet za splošne zadeve in zunanje odnose 26. in 27. maja 2008 v navedenih sklepih poudaril potrebo po prožnem pristopu in zagotavljanju ustreznega napredka ter pozval Komisijo, naj bo karseda prožna in uporabi različne pristope v skladu s pravili STO, da bi se upoštevale različne potrebe in ravni razvoja držav in regij AKP;
- Q. ker je prebivalstvo držav AKP najbolj prizadeto zaradi svetovne finančne in prehrabene krize, zaradi katere je ogrožen neznamen napredek, ki je bil dosežen pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja,
1. poziva Svet, Komisijo in vlade držav članic EU ter države AKP, naj se kar najbolj potrudijo za ponovno vzpostavitev ozračja zaupanja in konstruktivnega dialoga, če je bilo to med pogajanjmi omajano, ter naj priznajo države AKP kot enakovredne partnerje pri pogajanjih in postopku izvajanja;
 2. poziva države članice, naj spoštujejo svoje obveznosti glede povečanja uradne razvojne pomoči, tudi v sedanji svetovni finančni krizi, s čimer bodo omogočile in povečale pomoč za trgovino, ter naj vzpostavijo spremljevalne ukrepe v obliki regionalnih paketov pomoči za trgovino za izvajanje sporazumov o gospodarskem partnerstvu in s tem prispevajo k njihovem pozitivnemu vplivu na razvoj; poudarja, da podpis sporazuma o gospodarskem partnerstvu ni pogoj za prejem sredstev za pomoč trgovini;
 3. vztraja, da so sporazumi o gospodarskem partnerstvu razvojni instrument, ki bi moral odražati tako nacionalne kot regionalne interese in potrebe držav AKP, da bi se zmanjšala revščina, dosegli razvojni cilji tisočletja in spoštovale temeljne človekove pravice, kot so pravica do hrane ali pravica dostopa do osnovnih javnih storitev;
 4. opominja Svet in Komisijo, da niti sklenitev niti zavrnitev sporazuma o gospodarskem partnerstvu ne bi smela privedi do tega, da bi se država AKP znašla v manj ugodnem položaju, kot je bila na podlagi trgovinskih določb sporazuma iz Cotonouja;
 5. poudarja, da skladnost s pravili STO, kakor je opredeljeno v členu XXIV splošnega sporazuma o carinah in trgovini, zadeva samo trgovino z blagom ter zahteva, da se v

razumnem času liberalizira skoraj vsa trgovina; zato poziva Svet in Komisijo, naj sprejmeta vse predloge držav AKP, ki se nanašajo izključno na trgovino z blagom in so skladni s pravili STO;

6. poziva Komisijo in države AKP, naj kar najbolj izkoristijo razpoložljiva finančna sredstva za pomoč za trgovino, da bi podprle reforme na ključnih področjih za gospodarski razvoj; naj izboljšajo infrastrukturo, kjer je to potrebno, ker bo priložnosti, ki jih ponujajo sporazumi o gospodarskem partnerstvu, mogoče v celoti izkoristiti le z uvedbo strogih spremljevalnih ukrepov za države AKP; naj nadomestijo izgubo čistega prihodka od carin ter spodbujajo davčno reformo, tako da se javne naložbe v socialni sektor ne bodo zmanjšale; naj vlagajo v proizvodno verigo, da bi razširile proizvodnjo za izvoz; naj proizvajajo izvozno blago z večjo dodano vrednostjo ter vlagajo v usposabljanje in podporo malih proizvajalcev in izvoznikov, da bi dosegli zdravstvena in fitosanitarna merila EU;
7. poudarja, da obstaja nevarnost, da bi sporazumi o gospodarskem partnerstvu, sklenjeni s posameznimi državami AKP ali skupino držav, v katero ne bi bile vključene vse države ene regije, oslabili regionalno povezovanje; poziva Komisijo, naj to upošteva v svojem pristopu in zagotovi, da sklepanje sporazumov o gospodarskem partnerstvu ne bo ogrozilo regionalnega povezovanja;
8. poudarja, da bi moralo biti povečanje javne razvojne pomoči, ki so jo obljubile države članice, v prvi vrsti namenjeno podvojitvi prizadevanj pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja v državah AKP, ki so najbolj prizadete zaradi svetovne finančne in prehrabene krize, ki je ogrozila in še vedno ogroža napredek, dosežen pri uresničevanju teh ciljev;
9. poudarja tudi, da je treba v vseh sporazumih spoštovati razlike v korist držav AKP, kar zadeva ponudbo proizvodov in prehodna obdobja, in da morajo sporazumi o gospodarskem partnerstvu zagotavljati konkretna jamstva za varovanje občutljivih področij, ki jih bodo opredelile države AKP;
10. poudarja, da je treba pri podpornih ukrepih, povezanih s sporazumi o gospodarskem partnerstvu, upoštevati pomen regionalnega povezovanja in gospodarskih odnosov z drugimi državami v razvoju za razvoj držav AKP; ;
11. poziva Komisijo, naj da pogajalcem iz držav AKP dovolj časa, da ocenijo sporazum in podajo predloge pred njegovim sprejetjem ter pri tem upoštevajo časovne razporede STO;
12. poudarja, da bi morali sporazumi o gospodarskem partnerstvu vsebovati revizijsko klavzulo o opravljanju revizije pet let po njihovem podpisu, kateri bi se morali formalno pridružiti nacionalni parlamenti, Evropski parlament in civilna družba; poudarja tudi, da bo ta rok omogočal poglobljeno oceno učinka sporazumov o gospodarskem partnerstvu na gospodarsko in regionalno povezovanje držav AKP ter ustrezne preusmeritve;
13. meni, da bi morali vsi sporazumi o trgovini med državami AKP in EU, ki vplivajo na preživljanje prebivalstva, temeljiti na odprti in javni razpravi s polno udeležbo parlamentov držav AKP;

14. poziva vlade držav AKP, naj izvedejo potrebne reforme za uresničitev dobrega upravljanja, zlasti na področju javne uprave, in sicer pri upravljanju javnih financ, pobiranju carin, davčnem sistemu ter boju proti korupciji in slabemu upravljanju;
15. poudarja potrebo po okrepljenih določbah o spremljanju in ocenjevanju v sporazumih o gospodarskem partnerstvu, ki bodo opredeljevale ne le stopnje skladnosti sporazuma o gospodarskem partnerstvu, temveč tudi njegov vpliv na cilje nacionalnega in regionalnega razvoja ter zmanjšanja revščine;
16. poudarja, da je treba povečati preglednost pri pogajanjih in njihovih izidih, da bi oblikovalcem politike, poslancem in predstavnikom civilne družbe omogočili javni nadzor;
17. poudarja, da bi moral izvajanje sporazumov o gospodarskem partnerstvu nadzirati parlamentarni organ, ki ga je treba določiti v besedilu teh sporazumov, ter da bi moral v vseh primerih izhajati iz skupne parlamentarne skupščine AKP-EU in njenih organov in ostati njen del ali biti tesno povezan z njo;
18. meni, da bi morali regionalni strateški dokumenti evropskega razvojnega sklada ter regionalni okvirni programi vsebovati pomembno, sistematično ter dobro zastavljeno podporo za izvajanje sporazumov o gospodarskem partnerstvu, pri čemer bi bilo treba upoštevati potrebne reforme, na podlagi katerih bi bili ti sporazumi uspešni;
19. poziva Komisijo, naj v sodelovanju z državami AKP v sporazum o gospodarskem partnerstvu in začasne sporazume o gospodarskem partnerstvu vključi razvojna merila za merjenje družbenogospodarskega učinka teh sporazumov na ključna področja, ki se določijo glede na prednosti in za razdobja, opredeljena v posameznih regijah;
20. poudarja, da je bistveno, da gozdovi, biotska raznovrstnost in avtohtoni prebivalci ali prebivalci, ki so odvisni od gozda, ne bodo ogroženi; v zvezi s tem poudarja, da bi morale biti državam AKP dovoljeno, da izvajajo predpise, ki bodo omejevali izvoz lesa in drugih nepredelanih surovin, in da te zakone uporabljajo za varstvo gozdov, prostoživečih živali in rastlin ter domače industrije;
21. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam držav članic držav in držav AKP, svetu AKP-EU ter skupni parlamentarni skupščini AKP-EU.

OBRAZLOŽITEV

Ozadje

Loméjske konvencije med Evropsko skupnostjo in afriškimi, karibskimi in pacifiškimi (AKP) državami so vsebovale posebne določbe glede trgovinskih preferencialov za države AKP. Ti so bili ugodnejši kot tisti, ki jih je Evropska unija vzpostavila z drugimi državami v razvoju v okviru splošnega sistema preferencialov (GSP).

V 90. letih prejšnjega stoletja so loméjske preferenciale spodbijale druge države v razvoju, začasno pa so bili ohranjeni prek posebne oprostitve Svetovne trgovinske organizacije. Sporazum o partnerstvu iz Cotonouja je vseboval podobne trgovinske določbe kot Lomé IV, v tretji del naslova II (gospodarsko in trgovinsko sodelovanje) pa je vključeno tudi poglavje o novih trgovinskih sporazumih (členi od 36 do 38). V skladu s členom 36 so se države AKP in ES dogovorile, da bodo sklenile nove trgovinske dogovore, združljive z STO, in s tem „postopoma odstranjevale ovire za njihovo medsebojno trgovino in povečevale sodelovanje na vseh področjih, pomembnih za trgovino“. V členu 37 je navedeno, da bodo „pogajanja o sporazumih o gospodarskem partnerstvu potekala v pripravljalnem obdobju, ki se konča najpozneje 31. decembra 2007“.

Leta 2002 se je začela prva faza pogajanj med Komisijo in skupino AKP o vprašanih, povezanih s splošnimi interesi vseh držav AKP, ki sodelujejo pri sporazumih, sledila pa so ji ločena pogajanja s šestimi regijami AKP, ki so se izoblikovale za pogajanja o sporazumih o gospodarskem partnerstvu (Karibi, zahodna Afrika, osrednja Afrika, vzhodna in južna Afrika, „SADC minus“, Pacifik).

Do oktobra 2007 je postalo jasno, da so na začetek izvajanja celovitega sporazuma o gospodarskem partnerstvu pripravljene le karibske države. Komisija ni iskala prehodnih rešitev, kot bi bila razširitev ureditve GSP+ na vse države AKP, temveč je pritisnila na države AKP, da bi podpisale začasne sporazume o gospodarskem partnerstvu, ki bi bili združljivi s pravili Svetovne trgovinske organizacije. oktobra 2007 je Komisija izdala sporočilo, v katerem je predlagala sklenitev začasnih sporazumov, združljivih s pravili STO, bodisi na regionalni, podregionalni ali nacionalni ravni.

Da bi vzpostavile take sporazume o prosti trgovini, bi morale liberalizirati skoraj vso trgovino (blaga) med sodelujočimi državami, in sicer v razumnem roku. Te določbe GATT (splošnega sporazuma o carinah in trgovini) iz člena XXIV si je mogoče različno razlagati, kar pojasnjuje tudi precejšnje razlike med parafiranimi sporazumi o gospodarskem partnerstvu. Vendar pa se razumen rok uradno razlaga tako, da lahko proces liberalizacije le v izjemnih primerih presega obdobje desetih let¹. Pri sporazumih o gospodarskem partnerstvu je bil za Evropsko unijo in države AKP sprejemljiv 15-letni proces liberalizacije. Minimalna zahteva v zvezi s skoraj vso trgovino bi pomenila vsaj 80 % trgovine med partnericami. Očitno je tudi tu možnih veliko različnih razlag².

¹ Interpretacija člena XXIV Splošnega sporazuma o carinah in trgovini iz leta 1994 (http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/10-24_e.htm).

² Prim. na primer Meyn, *Economic Partnership Agreements: A 'historic step' towards a 'partnership of equals'?* (delovni dokument ODI 288), marec 2008, str. 10, op. 14; Robert Scollay, *"Substantially all trade": Which*

Do konca leta 2007 je celovit sporazum o gospodarskem partnerstvu parafiralo 15 držav CARIFORUM-a, 18 afriških in dve pacifiški državi sta parafirali začasne sporazume o gospodarskem partnerstvu, 42 držav AKP pa teh sporazumov sploh ni parafiralo¹. Te države od 1. januarja 2008 trgujejo z Evropsko unijo na podlagi splošnega sistema preferencialov.

Od 30 afriških držav brez sporazuma o gospodarskem partnerstvu je 26 najmanj razvitih držav, deležne pa so ugodnosti v skladu s programom Vse razen orožja, ki jim omogoča skoraj brezcarinski in količinsko neomejen dostop do trga Evropske unije. V skupino najmanj razvitih držav ne spadajo le Gabon, Nigerija in Kongo, za njihov izvoz v Evropsko unijo pa veljajo normalne tarife splošnega sistema preferencialov ali obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi, kadar predmet izvoza ni zajet v standardnem splošnem sistemu preferencialov. Za najmanj razvite države se tarife v primerjavi s preferenciali iz sporazuma iz Cotonouja ne bodo povečale. Pri Nigeriji se bodo nove tarife nanašale na približno 1,2 % izvoza, pri Kongu na 3,5 % in pri Gabonu na 6 % izvoza. Večina carinskih tarifnih stopenj bo relativno nizkih, toda nekatere bi lahko negativno vplivale na izvoz v določenih sektorjih, in sicer na izvoz škampov, kozic in rakovic iz vseh treh držav, trsnega sladkorja in tobaka iz Konga, vezanega lesa iz Gabona ter kakava, kozjih izdelkov, bombaža in poliestra iz Nigerije. Četrta afriška država, ki ne spada med najmanj razvite države in ni sklenila sporazuma o gospodarskem partnerstvu, je Južnoafriška republika, ki že izvaja sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju (TDCA), združljiv s pravili Svetovne trgovinske organizacije.

Na območju Pacifika sta začasni sporazum o gospodarskem partnerstvu parafirali le Papua Nova Gvineja in Fidži, od katerih nobena ne spada med najmanj razvite države. Vplivi na ostale pacifiške države AKP so omejeni zaradi omejenih trgovinskih odnosov z Evropsko unijo, čeprav 7 od 13 držav, ki niso podpisnice sporazuma o gospodarskem partnerstvu, ne spada med najmanj razvite države.

Začasni sporazumi bodo podpisani in nato posredovani Evropskemu parlamentu v odobritev do avgusta 2008.

Pregled²

definitions are fulfilled in practice? Empirična raziskava. Poročilo za sekretariat Commonwealtha, Univerza v Aucklandu, Nova Zelandija, 2005, str. 2 in sl.; Axel Borrmann, Harald Großmann, Georg Koopmann, *Die WTO-Kompatibilität der Wirtschaftspartnerschaftsabkommen zwischen der EU und den AKP-Staaten*, Eschborn 2005, str. 36 in sl.

¹ Od 79 članic skupine držav AKP Južnoafriška republika sodeluje v pogajanjih, vendar njeno trgovino z EU ureja dvostranski sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju (TDCA); Kuba ni podpisnica sporazuma iz Cotonouja.

² Številčni podatki in ocene v tem delovnem dokumentu v veliki meri temeljijo na treh publikacijah: Stevens, Meyn, Kennan (ODI), Bilal, Braun-Munzinger, Jerosch, Makhan, Rampa (ECDPM), *The new EPAs: comparative analysis of their content and the challenges for 2008*. Končno poročilo, 31. marec 2008. Meyn, *Economic Partnership Agreements: A 'historic step' towards a 'partnership of equals'?* (delovni dokument ODI 288), marec 2008.

Partnership or Power Play?, informativni dokument Oxfam, april 2008.

Dodatne informacije, predvsem glede trgovinskih pogajanj, mesečno objavljata ICTSD in ECDPM. Glej tudi spletno stran centra Tralac (Center trgovinskega prava za Južno Afriko).

Vsi sporazumi o gospodarskem partnerstvu z afriškimi in pacifiškimi državami so začasni. Vsi vključujejo časovni potek liberalizacije uvoza blaga iz Evropske unije, da bi tako bila izpolnjena zahteva glede združljivosti s pravili Svetovne trgovinske organizacije (liberalizacija skoraj celotne trgovine). Po drugi strani pa se razlikujejo po obsegu, vsebini in možnih vplivih na razvoj zadevnih držav.

Tabela 1: Celotni in začasni sporazumi o gospodarskem partnerstvu in njihovo članstvo

Regija (številka)	Celotni ali začasni sporazum (9 najmanj razvitih držav (s krepko pisavo), 26 drugih držav)	
Karibi (15)	Antigva in Barbuda, Bahami, Barbados, Belize, Dominika, Dominikanska republika, Grenada, Gvajana, Haiti , Jamajka, Saint Kitts in Nevis, Sveta Lucija, Saint Vincent in Grenadine, Surinam, Trinidad in Tobago	
Osrednja Afrika (1)	Kamerun	
Vzhodna / južna Afrika (10)	<u>EAC (Vzhodnoafriška skupnost)</u> Burundi , Kenija, Ruanda , Tanzanija , Uganda	<u>ESA (vzhodna in južna Afrika)</u> Komori , Madagaskar , Mauritius, Sejšeli, Zimbabve
Pacifik (2)	Papua Nova Gvineja, Fidži	
Zahodna Afrika (2)	Slonokoščena obala, Gana	
SADC (5)	Bocvana, Lesoto , Namibija, Mozambik , Svazi	

Vir: Evropska komisija

Vsi sporazumi vključujejo relativno dodelane določbe, ki se nanašajo na trgovino z blagom (klavzula o državi z največjimi ugodnostmi, določba o mirovanju, pravila o poreklu blaga, sankcije). Vsi začasni sporazumi o gospodarskem partnerstvu vsebujejo tudi določbe o razvojnem sodelovanju, vendar ne vključujejo zavezujočih obveznosti. Obsežnejše določbe o razvoju bodo vključene, ko bodo sklenjeni celoviti sporazumi o gospodarskem partnerstvu. Institucionalne določbe predvidevajo skupne institucije v različnih sestavah ter predpise o preprečevanju in reševanju sporov. V nobenem od začasnih sporazumov o gospodarskem partnerstvu ni predviden parlamentarni odbor, kot je določen v celovitem sporazumu s članicami CARIFORUM-a. Vendar je za vse celovite sporazume o gospodarskem partnerstvu, o katerih potekajo pogajanja, predvidena celovita institucionalna ureditev. Vprašanja, povezana s trgovino, kot so storitve, naložbe, konkurenca, okolje, socialni vidiki in dobro upravljanje, niso vključena v začasne sporazume (razen nekaterih splošnih izjav). Treba bi se bilo dogovoriti o vključitvi teh vidikov v celovite sporazume o gospodarskem partnerstvu.

Nekaj ključnih težav začasnih sporazumov o gospodarskem partnerstvu

- **Trgovina z blagom – izguba prihodka od carin**

Začasni sporazumi o gospodarskem partnerstvu naj bi bili združljivi s pravili Svetovne trgovinske organizacije ter naj bi nadomestili sistem preferencialov iz sporazuma iz Cotonouja, ki ni združljiv s temi pravili. Zato je časovni potek liberalizacije v zvezi z blagom predstavlja ključni del začasnih sporazumov.

Da bi bilo mogoče ugotoviti vpliv liberalizacije na razvoj, je treba upoštevati začetek in celotno trajanje procesa liberalizacije ter vpliv prvih korakov liberalizacije in izključitev.

Vse regije, ki želijo skleniti sporazum o gospodarskem partnerstvu, bodo v prehodnem obdobju 15 let dosegle 80 % liberalizacije. Nekatere regije jo bodo dokončale po tem obdobju, npr. države Vzhodnoafriške skupnosti do leta 2033. Vključenost proizvodov, seznam izključenih proizvodov ter nadaljnji koraki liberalizacije se med sporazumi o gospodarskem partnerstvu močno razlikujejo. Zaradi te raznolikosti bo tudi učinek prvih korakov liberalizacije na gospodarstvo držav AKP zelo različen.

V tem okviru so zelo pomembne carine, ki so velik vir prihodka za države AKP. Ocenjuje se, da se bo dohodek od carin večine afriških držav AKP zelo zmanjšal¹. V študiji Inštituta za čezmorski razvoj/Evropskega centra za upravljanje razvojne politike je govora o več kot 30-odstotni izgubi carinskih prihodkov. V isti študiji je navedeno, da naj bi afriške države AKP že v prvi fazi liberalizacije izgubile 359 milijonov USD na leto. Slonokoščena obala bo verjetno izgubila 83 milijonov USD, kar trenutno ustreza zdravstvenemu proračunu za 500 000 ljudi². Ocenjuje se, da bodo po liberalizaciji vseh izdelkov izgube znašale 139 milijonov USD za Slonokoščeno obalo, 143 milijonov USD za Sejšele in 162 USD za Gano ter nekoliko manj za druge afriške države AKP³.

Vendar teh podatkov ni mogoče preveriti, saj lahko vpliv sporazumov o gospodarskem partnerstvu na razvoj ocenimo le v grobem. Poleg tega bi morali ti sporazumi spodbujati reforme za dobro upravljanje, med katerimi morajo biti reforma upravljanja javnih financ, sistema pobiranja davkov in dajatev ter fiskalna reforma. Med gospodarskim razvojem države in bremenom liberalizacije, ki izhaja iz začasnega sporazuma o gospodarskem partnerstvu, ni mogoče vzpostaviti preproste povezave.

- **Regionalno povezovanje**

Kot argument v prid sporazumom o gospodarskem partnerstvu se pogosto uporablja trditev, da bi spodbujali regionalno povezovanje. Na strani držav AKP je bilo predlaganih šest pogajalskih skupin za pogajanja o teh sporazumih, vendar se ne ujemajo z že obstoječimi regionalnimi skupinami. Nečlanice so bile vključene v obstoječe regionalne skupine (Karibi in Pacifik) ali pa so se regionalne organizacije razdelile in združile (države Vzhodnoafriške skupnosti z državami Skupnega trga vzhodne in južne Afrike; delitev Južnoafriške razvojne skupnosti; skupini UEMOA in ECOWAS (+Mavretanija)).

Številne regionalne afriške organizacije so se dogovorile o vzpostavitvi carinskih unij. Vse te regije še vedno sodelujejo pri procesu prilagajanja svojih nacionalnih tarif na shemo skupnih tarif, nobena izmed vzpostavljenih carinskih unij pa se ne bo ujemala s skupinami za sporazume o gospodarskem sodelovanju, z izjemo Vzhodnoafriške skupnosti.

¹ Stevens, Meyn, Kennan (ODI), Bilal, Braun-Munzinger, Jerosch, Makhan, Rampa (ECDPM), *The new EPAs: comparative analysis of their content and the challenges for 2008*. Končno poročilo, 31. marec 2008, str. 107 in sl.; prim. Chris Milner, Oliver Morrissey, Evious Zgovo, *Adjusting to Bilateral Trade Liberalisation under an EPA: Evidence for Mauritius*, Center za gospodarski razvoj in mednarodno trgovino, Univerza v Nottinghamu.

² *Partnership or Power Play?*, informativni dokument Oxfam, april 2008, str. 19.

³ Stevens, Meyn, Kennan (ODI), Bilal, Braun-Munzinger, Jerosch, Makhan, Rampa (ECDPM), *The new EPAs: comparative analysis of their content and the challenges for 2008*. Končno poročilo, 31. marec 2008, str. 107.

Nobena od afriških regij (ali PACPS) se v pogajanjih z Evropsko unijo kot skupina ni mogla dogovoriti o sporazumu o prosti trgovini. Vzhodnoafriška skupnost se je šele leta 2007 odločila, da bo zapustila skupino vzhodne in južne Afrike in začela pogajanja o skupni shemi liberalizacije. Večina držav AKP strukturno ni bila – in še vedno ni – pripravljena na vključitev obsežne sheme liberalizacije s svojim glavnim trgovinskim partnerjem v svoj carinski sistem.

Regionalno povezovanje zato še vedno predstavlja resen izziv za afriške države AKP. Prehod Komisije iz regionalnega na dvojni pristop, na regionalna in nacionalna pogajanja, ni temu povezovanju nič kaj koristil. Komisija in pogajalci iz držav AKP bi morali upoštevati obstoječe regionalne organizacije in njihove načrte za notranjo liberalizacijo in sodelovanje, saj lahko iz njihovega razvoja nastanejo pomembne gospodarske in komercialne koristi.

- **Trgovinski tokovi in gospodarski razvoj**

Za najmanj razvite države so spodbude za sklenitev sporazuma o prosti trgovini (FTA) z Evropsko unijo zelo omejene, saj so lahko deležne ugodnosti, ki izhajajo iz programa Vse razen orožja, ne da bi jim bilo treba odpreti svoje trge. V skladu z uredbo o splošnem sistemu preferencialov lahko najmanj razvite države v Evropsko unijo brez carin in omejitev kvot izvažajo vse proizvode razen orožja in vojaške opreme. Prehodna ureditev za riž in banane bo dokončana leta 2009. Sklenitev sporazumov o gospodarskem partnerstvu je v gospodarskem interesu najmanj razvitih držav, ki imajo korist od izboljšanih pravil o poreklu v pomembnih panogah, kot sta tekstilna industrija in kmetijstvo, saj to pripomore k večji rasti v teh panogah.

Države AKP, ki ne spadajo v skupino najmanj razvitih držav in ne bi sklenile sporazuma o gospodarskem partnerstvu, bi morale ponovno začeti uporabljati navaden splošni sistem preferencialov (ali najpozneje do 31. oktobra 2008 zaprositi za uvedbo sheme GSP+, če bi jo želele uporabljati od januarja 2009). To bi pomenilo nekaj omejitev pri njihovem preferencialnem dostopu za nekatere vrste izvoza v Evropsko unijo.

Čeprav je Evropska unija za večino držav AKP in dejansko za vse afriške države AKP najpomembnejša trgovinska partnerica, je trgovina z državami AKP zanjo gospodarsko precej nepomembna. Manj kot 3 % njenega izvoza so namenjeni državam AKP. Pričakuje se, da bo recipročnost koristila nekaterim evropskim izvoznikom. Pri nekaterih proizvodih se lahko zaradi opustitve tarif poveča izvoz Evropske unije, pričakovati je na primer povečanje izvoza mesa (kar je v današnjih razmerah lahko dobra novica)¹.

Po drugi strani bodo države AKP, ki ne spadajo med najmanj razvite države in so parafirale sporazume o gospodarskem partnerstvu, imele koristi od brezcarinskega in količinsko neomejenega dostopa pri celotnem izvozu v Evropsko unijo, kar v letu 2008 pomeni izvoz v vrednosti 1,4 milijarde EUR za izvoznice, ki ne spadajo med najmanj razvite države. Pri Mauritiusu (obseg izvoza 270 milijonov EUR), Kamerunu (175 milijonov EUR) in Slonokoščeni obali (146 milijonov EUR) bo to vplivalo na večino uvoza. Brezcarinski in neomejen dostop vpliva predvsem na izvoz kmetijskih proizvodov; najvišji dobiček je

¹ Prim. Antoine Bouët, David Laborde, Simon Mevel, *Searching for an Alternative to Economic Partnership Agreements*, Mednarodni inštitut za raziskovanje politike hrane, povzetek raziskave št. 10, Washington D.C. 2007.

mogoče pričakovati za skupine proizvodov, kot so riž, grozdje, govedina in citrusi.

- **Stroški prilagoditev**

Odprava trgovinskih ovir pri uvozu iz Evropske unije bo gospodarstvu držav AKP ustvarila priložnosti (tj. znižanje cen za proizvode, ki jih potrebujejo gospodarstvo in potrošniki v državah AKP, bolj odprti trgovinski odnosi), hkrati pa bo gospodarstvo teh držav bolj izpostavila regionalni in mednarodni konkurenci. To bo v nekaterih sektorjih povzročilo gospodarsko prestrukturiranje in izgubo delovnih mest. Za nadomestitev izpada carinskih dajatev z drugimi proračunskimi prihodki bodo potrebni precejšnji napori za vzpostavitev institucij. Celotni stroški prilagoditev so bili ocenjeni na 8,9 milijarde EUR za vse regije AKP, porazdeljeni na fiskalno prilagajanje (2,9 milijarde EUR), diverzifikacijo izvoza (2,3 milijarde EUR), prilagoditve na področju zaposlovanja (1,4 milijarde EUR) ter izboljšanje usposobljenosti in produktivnosti (2,2 milijarde EUR)¹.

- **Pomoč za trgovino**

Vse strani se zavedajo, da so spremljevalni ukrepi in podpora za razvoj nujna, da bi državam AKP omogočili, da izkoristijo možne koristi sporazumov o gospodarskem partnerstvu v zvezi z razvojem ter pokrijejo vsaj del stroškov prilagoditve. Države AKP so vztrajale, da bi poleg evropskega razvojnega sklada del teh sporazumov bila tudi trdna pravna jamstva glede razvojnih sredstev. Komisija in države članice se niso strinjale z vključitvijo razvojnih sredstev v sporazume o gospodarskem partnerstvu. V sporazume so bila vključena razvojna poglavja ali priloge, ki zagotavljajo možnost vzpostavitve sredstev v okviru sporazumov o gospodarskih partnerstvih, vendar so jim dodane le zaveze glede povečanja razvojnih sredstev, porabljenih v sektorjih, ki so povezani s trgovino.

Evropska unija je potrdila, da bi potrebe, ki izhajajo iz sporazumov o gospodarskem partnerstvu, obravnavali v splošnem okviru strategije EU o pomoči za trgovino, ki je bila vzpostavljena leta 2007. S to strategijo se je Evropska unija zavezala, da bo do leta 2010 letno zagotavljala 2 milijardi EUR (1 milijardo bodo zagotovile države članice in 1 milijardo Komisija) kot pomoč pri trgovini (pomoč pri trgovinski politiki in predpisih ter razvoju trgovine). Poleg tega je obljubila tudi, da si bo prizadevala k širši pomoči za trgovino v skladu s splošnim povečanjem uradne razvojne pomoči, vendar ni določila konkretnega zneska. Evropska unija se je obvezala, da bo približno 50 % povečanja pomoči, povezane s trgovino, namenjenih regijam AKP, kar pomeni letno povečanje te pomoči v višini 400 milijonov EUR.

Na ravni Evropske unije po sklenitvi sporazumov o gospodarskem partnerstvu ni predvidenih dodatnih sredstev (evropski razvojni sklad in proračun EU), medtem ko se je 10. evropski razvojni sklad v ta namen že znatno povečal (zlasti regionalne dodelitve). Sklepamo lahko, da pomoč pri trgovini deloma daje nov predznak obstoječim ukrepom, po drugi strani pa jemlje

¹ Prim. Chris Milner, *An assessment of the overall implementation and adjustment costs for the ACP countries of Economic Partnership Agreements with the EU*, v: Grynberg, A. Clarke (ur.), *The European Development Fund and Economic Partnership Agreements*, London 2006; prim. Chris Milner in drugi, *Some Simple Analytics of the Trade and Welfare Effects of the Economic Partnership Agreements*, *Journal of African Economics*, 14(3), str. 327–358. V tej študiji poseben položaj posameznih regij, možni dinamični učinki na podlagi sporazumov o gospodarskem partnerstvu ter učinek spremljajočih ukrepov (pomoč za trgovino itd.) niso bili upoštevani, zato je možno, da so negativne posledice pretirane.

sredstva obstoječim programom in jih preusmerja v nove programe, povezane s trgovino¹. Za eno milijardo EUR, ki jo zagotovijo države članice, še ni znano, ali bodo vsote dodatne ali bodo države članice preusmerile oz. prerazporedile obstoječa sredstva. Če bodo države članice spoštovale svojo zavezo za povečanje uradne razvojne pomoči, da bi dosegle 0,7 % BND, bi dogovorjeni zneski zlahka bili dodatek obstoječim programom.

S to trgovinsko pomočjo ne bo pokrita izguba v zvezi s carinami ali dodatna podpora za gospodarske prilagoditve – to bi moralo priti iz drugih virov.

Izzivi za prihodnost

Evropska komisija je ostro zavrnila idejo o ponovnem pogajanju glede začasnih sporazumov, kot so velikokrat predlagali nevladne organizacije in akademiki, ki so kritizirali rezultat pogajanj ob koncu leta 2007. Svet in Komisija sta se dogovorila, da bi sporne določbe pregledali v celovitih sporazumih o gospodarskem partnerstvu.

Evropska unija mora biti pri prehodu od začasnih k celovitim sporazumom o gospodarskem partnerstvu prilagodljiva, saj bodo stroški odprtja trga za države AKP visoki. Komisija in pogajalci iz držav AKP nameravajo dokončati celovite sporazume o gospodarskem partnerstvu za vse regije AKP do konca leta 2008 ali do sredine leta 2009. Čeprav vseskozi potekajo pogajanja z vsemi regijami, še ni jasno, če bo mogoče izpolniti ta rok. Leto 2008 bo ključno za pogajanja glede končnega sporazuma o gospodarskem partnerstvu z verjetno številnimi afriškimi in pacifiškimi državami AKP.

Komisija mora biti prilagodljiva pri pogajanjih o časovnem poteku liberalizacije, združljivem s pravili Svetovne trgovinske organizacije, vključno z blagom, ki je izključeno iz liberalizacije. Različne časovne razporede za države v isti regiji je treba uskladiti čim bolj in tako, da bo to sprejemljivo za države AKP. V zahodni Afriki stačasne sporazume o gospodarskem partnerstvu uvedli le Gana in Slonokoščena obala in te sporazume je treba pregledati, da bi lahko dosegli celovit sporazum za regijo.

- **Trgovina s storitvami**

Številne države AKP so pristale na pogajanja o vključitvi storitev v celovite sporazume o gospodarskem partnerstvu.

Sporazum s CARIFORUM-om je na primer dvoumen. V karibskem sporazumu o gospodarskem partnerstvu je bilo do 75 % sektorjev storitev odprtih za evropske ponudnike storitev, tudi za storitve, kot so telekomunikacije, bančništvo, maloprodaja in kurirske storitve. Podjetja iz Evropske unije morajo biti na splošno obravnavana enako kot domači ponudniki storitev. Omejitve ali prilagoditve razvojnih potreb so mogoče le v zelo omejenem

¹ Vendar je treba omeniti, da se je finančni obseg 10. evropskega razvojnega sklada povečal na 22,7 milijard EUR za šestletno obdobje 2008–2013 v primerjavi s 13,5 milijarde EUR za osemletno obdobje 2000–2007 (ki mu je treba dodati 9,9 milijarde EUR zaostankov predhodnih evropskih razvojnih skladov, prav tako pa je treba pri tem upoštevati tudi izgubo zaradi inflacije).

obsegu, kar lahko po eni strani ogroža razvoj, po drugi strani pa bi z odprtjem trgov okrepili konkurenco, storitve pa bi postale cenejše in lažje dostopne. Večja konkurenca v sektorjih, kot sta bančništvo in telekomunikacije, bi lahko pomembno prispevala k razvoju.

Evropska unija je za državljane držav CARIFORUM-a sicer odprla sektor storitev, vendar pogoji zelo omejujejo zagotavljanje storitev. Zaposlitvene in trgovinske priložnosti bi lahko bile za države CARIFORUM-a manj ugodne, kot je bilo pričakovati.

Afriške in pacifiške države AKP morajo biti pri vključevanju storitvenih sektorjev v sporazume o gospodarskem partnerstvu zelo previdne, saj so lahko njihove koristi glede razvoja majhne.

- **Neposredne tuje investicije**

Da bi države AKP lahko privabile neposredne tuje investicije, mora biti morebitnim vlagateljem zagotovljena varnost preglednih in stabilnih pravil. Glede tega sporazum o gospodarskem partnerstvu za države CARIFORUM-a vključuje poglavje o naložbah. Države odpirajo svoje trge za naložbe na različnih področjih, vključno z rudarstvom, distribucijo elektrike in plina, kmetijstvom, gozdarstvom in proizvodnjo. Medtem ko so regionalni in evropski vlagatelji dolžni upoštevati okoljske in delovne standarde, so se karibske države na splošno odpovedale pravicam do uvedbe zaščitnih ukrepov za naložbe, s katerimi bi lahko omejile ali vplivale na regionalne ali evropske vlagatelje, če bi njihovi ukrepi lahko škodovali domačemu trgu ali življenjskim pogojem.

- **Javno naročanje**

Pregledna pravila o javnih naročilih lahko s povečanjem konkurenčnosti in manjšo porabo izboljšajo učinkovitost javne porabe. Prav tako lahko predstavljajo pomembno orodje pri preprečevanju korupcije. Vendar pa sporazum o gospodarskem partnerstvu z državami CARIFORUM-a vsebuje klavzulo, ki pozneje dopušča „nacionalno obravnavo“ dobaviteljev iz EU. Ta določba lahko v prihodnje negativno vpliva na podporo domačim dobaviteljem in onemogoča razvoj industrij v sektorjih, ki imajo koristi od javnih naročil. Po drugi strani pa ne bi smeli zanemariti dejstva, da bi z večjo konkurenco in cenejšo ponudbo za javne projekte lahko prihranili sredstva, ki bi jih lahko uporabili za prave razvojne projekte.

- **Pomoč za trgovino**

Treba je okrepiti razvojni element sporazumov o gospodarskem partnerstvu in zavezujoče obveze za pomoč pri trgovini, ki je vključena v celovite sporazume.

Za oblikovanje prihodnjih ukrepov pomoči za trgovino bo ključno leto 2008. Tudi če pomoč za trgovino, ki jo ponuja Evropska unija, delno zagotavlja dodatno financiranje, bi bilo mogoče sredstva porabiti premišljeno in tako omejiti negativne vplive sporazumov o gospodarskem sodelovanju ter jih uporabiti za spodbujanje nadaljnega gospodarskega in administrativnega razvoja držav AKP. Pomembna je vključitev pomoči za trgovino v dobro zastavljene nacionalne in regionalne razvojne strategije, ki so v pristojnosti držav AKP.

O večini nacionalnih okvirnih programov za 10. evropski razvojni sklad, ki večinoma ne

vsebujejo specifičnih programov za pomoč za trgovino, že potekajo pogajanja, je pa še nekaj prostora za vključitev prihodnjih potreb. Regionalni okvirni programi še niso izoblikovani. Komisija in države AKP morajo zagotoviti, da bodo vsebovali pomembne komponente pomoči za trgovino, predvsem za nadomeščanje izgub prihodkov, razvoj upravnih zmogljivosti v korist dobrega upravljanja, podporne ukrepe za večjo konkurenčnost ključnih gospodarskih panog, odvisno od posebnih okoliščin in zmožnosti za trgovino vsake posamezne države.

Sklepne opombe

Sporazumi o gospodarskem partnerstvu so bili zasnovani zato, da bi s trgovinskim in regionalnim povezovanjem v državah AKP spodbujali razvoj in boljše upravljanje. Med pogajanja pa so številni afriški in evropski partnerji dobili vtis, da bi s temi sporazumi številne države AKP prej izgubile kot pridobile.

Evropska komisija je vedno znova poudarjala, da bi s temi sporazumi spodbudili države AKP k izvajanju reform za dobro upravljanje, zlasti upravljanje javnih financ, zato da bi razvili gospodarstvo ter dosegli večjo mednarodno konkurenčnost. Vendar pa obstaja nevarnost, da so administracije držav AKP za sklenitev sporazumov o gospodarskem partnerstvu, zlasti afriške, preprosto preveč obremenjene in se ne bodo mogle spopasti z dodatnim bremenom, razen če Evropska unija ne bo zagotovila dolgoročneje podpore glede krepitev zmogljivosti.

Kljub temu ne smemo pozabiti, da lahko sporazumi o gospodarskem partnerstvu izboljšajo in krepijo dobro upravljanje v državah AKP, predvsem v afriških državah. Učinek dobrega upravljanja je mogoče doseči na nacionalni in regionalni ravni: zaradi izgube tarif in dajatev, ki bi bila posledica liberalizacije trgovine, bi morale države okrepiti svojo administracijo, da bi zagotovile večjo raznolikost in učinkovitost pri pobiranju davkov. V zvezi z boljšim sodelovanjem bi močnejša regionalna povezanost spodbudila medsebojni dialog in večjo preglednost. Regionalni partnerji bodo morali najti skupno točko glede nacionalnih posebnosti, ki izhajajo iz delovanja davčnega sistema. Z večjo preglednostjo bi se okrepili nacionalni parlamenti, ki bi lažje nadzirali vladne ukrepe, izboljšali pa bi se tudi sistemi javne porabe, da bi ohranili omejena sredstva.

Sporazumi o gospodarskem partnerstvu lahko okrepijo dobro upravljanje in zagotovijo večjo preglednost ter učinkovitost državne administracije. Države AKP bi morale izkoristiti to priložnost za reforme.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	8.12.2008
Izid končnega glasovanja	+: 15 -: 13 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Margrete Auken, Alessandro Battilocchio, Josep Borrell Fontelles, Danutė Budreikaitė, Marie-Arlette Carlotti, Nirj Deva, Fernando Fernández Martín, Juan Fraile Cantón, Alain Hutchinson, Glenys Kinnock, Maria Martens, Gay Mitchell, Frithjof Schmidt, Jürgen Schröder, Johan Van Hecke
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Miguel Angel Martínez Martínez, Manolis Mavrommatis, Csaba Óry, Renate Weber
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Emanuel Jardim Fernandes, Francesco Ferrari, Zita Gurmai, Emilio Menéndez del Valle, Ramona Nicole Mănescu, Jan Olbrycht, Justas Vincas Paleckis, Leopold Józef Rutowicz, Bogusław Sonik